

Vedtatt av kommunestyret 06.03.23 (sak 6/23).
Sist endret 17.03.2023

ENEBAKK KOMMUNE

Kommuneplanens samfunnsdel

2023-2035

Innhold

1. Visjon	3
2. Innledning.....	5
2.1 Økonomiske rammer.....	5
2.2 FNs bærekraftsmål	6
3. Satsingsområder.....	8
3.1 Oppvekst.....	9
3.2 Bærekraftig samfunnsutvikling	12
3.3 Livskvalitet	16
4. Arealstrategier.....	18
4.1 Langsiktige arealstrategier	18

1. Visjon

Visjonen skal gi oss som kommune retning og vise Enebakk i et framtidsperspektiv.

Vår visjon er at:

Enebakk skal være en trygg kommune

Innbyggerne skal være trygge på at de får tjenestene de har behov for.

Gode oppvekstvillkår og varierte kultur- og aktivitetstilbud skal utvikle trygghet, samhold, deltagelse og inkludering. Tidlig innsats overfor barn og unge skal forebygge utenforskap, kriminalitet og rusproblemer.

God beredskap og systematisk arbeid skal sikre trygghet for befolkningen. Enebakk skal evne å tilpasse seg samfunnsendringer og være godt forberedt på krisesituasjoner.

Det skal være trygt å ferdes i Enebakk for alle trafikanter fra skole, hjem og arbeidsplass.

En trygg og bærekraftig kommuneøkonomi skal gjenspeiles i både drift og investeringer.

Naturen vi har tett på oss skal være til glede for både dagens og morgendagens innbyggere. Friområder skal utformes slik at det gir like valgmuligheter uavhengig av funksjonsevne. Boligtilbudet skal bidra til å skape mangfold og sikre boliger for ung som gammel, og på den måten tilrettelegge for at hele livet kan leves i kommunen fra vugge til grav.

Enebakk skal være en næringskommune.

Næringslivet skal være godt sammensatt med arbeidsplasser innenfor mange ulike bransjer. Enebakk skal være en aktiv og positiv tilrettelegger for nye næringer og et naturlig valg for de næringer som vil etablere seg eller flytte sine aktiviteter til oss.

Enebakk skal være en grønn kommune

Enebakk skal ha en utvikling som er bærekraftig, miljø- og klimavennlig. Det skal være en målrettet innsats for ren luft, ren jord, rent vann og for bevaring av naturmangfoldet. En bærekraftig utvikling som inkluderer energibruk med fokus på energieffektivisering, miljøvennlige byggematerialer, miljøvennlig transport og miljøvennlig drift.

Marka og naturområdene skal sikres i våre arealplaner. Grønne lunger og sammenhengende natur- og kulturlandskap skal bidra til gode boområder og mulighet for rekreasjon i nærmiljøet.

Vi skal fortsette å ta vare på dyrkbar og dyrket matjord med tanke på kommende generasjoner. Jordsmonn er en begrenset ressurs som skal sikres i kommunen. Landbruket er viktig for å bidra til grønn omstilling i samfunnet.

Enebakk er til for innbyggerne våre.

Enebakk skal være en positiv kommune. Vi skal si ja når vi kan og nei når vi må!

Enebakk kommunes slagord

Vi skal leve opp til visjonen gjennom å alltid se etter muligheter for både ansatte, innbyggere, næringsliv, organisasjoner og samarbeidspartnere og Enebakks slagord skal fortsatt være «Mulighetenes Enebakk.»

ENEBAKK KOMMUNE

– mulighetenes Enebakk

2. Innledning

Kommuneplanen er kommunens overordnede plan og dermed viktigste strategiske verktøy. Kommuneplanens samfunnsdel benyttes for å peke ut langsiktig satsingsområder og hva som er ønsket utvikling av Enebakk kommune. Det er et viktig prinsipp at kommunal planlegging fremmer helheten i samfunnet, og at oppgaver og interesser i et område ses i sammenheng. For at dette skal være mulig må kommunal planlegging ta hensyn til og ivareta både nasjonale, regionale og kommunale mål, interesser og oppgaver, samt bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner, avtaler med videre som for eksempel FNs bærekraftsmål.

Kommunens planlegging skal utarbeides innenfor nasjonale og regionale føringer. [Kommunal planstrategi for kommunestyreperioden 2019-2023](#) (kap. 2) redegjør for de viktigste overordnede føringene for kommunens arbeid med rullering av kommuneplanen.

I denne planen er det gjennom medvirkning, fra innbyggere, folkevalgte og kommunens administrasjon, valgt ut tre satsingsområder for kommuneplanperioden. Satsingsområdene er «Oppvekst,» «Bærekraftig samfunnsutvikling» og «Livskvalitet.» Satsingsområdene påvirker hverandre og må ses i sammenheng. Det er gjennomført blant annet høring av planprogram for ny kommuneplan med mulighet for innspill, innbyggerundersøkelse og politiske og administrative seminarer. Satsingsområdene tar utgangspunkt i kommunens utfordringsbilde, de er brede og dekker mye av kommunens ansvarsområder.

Satsingsområder med mål og prioriteringer er i kommuneplanens samfunnsdel på et overordnet nivå. Satsingsområdene skal gi retning og grunnlag for mål og prioriteringer i temaplaner samt kommunens økonomiplan. Kommunal planstrategi har oversikt over hvilke planer kommunen har og hvilke som skal rulleres eller utarbeides i kommunestyreperioden.

2.1 Økonomiske rammer

Det vil bli mer utfordrende å finansiere det offentlige tjenestetilbudet for alle landets kommuner fremover. Strengere prioriteringer vil presse seg fram, til tross for at de økonomiske rammene allerede er stramme. Der vi før har kunnet imøtekomme etterspørsel på flere områder samtidig, vil vi framover i større grad måtte prioritere mellom ulike formål.

Vi vil arbeide for å bevare og øke inntektene til kommunen for å opprettholde velferdssamfunnet vårt. Dette kan gjøres ved å øke innbyggertallet, at våre innbyggere har god helse og at flere gjennomfører utdanning og kommer ut i arbeid. Etablering av flere attraktive bomiljøer og lokasjoner for næringslivet i kommunen vår, kan gjøre at flere vil bosette seg eller skape arbeidsplasser i kommunen.

Framtidsrettet og planmessig lokalisering av nye kommunale tjenestetilbud, vil gi forutsetninger for rasjonelle driftsenheter. I planleggingen må vi også tilpasse oss nye klimautfordringer, for å unngå store framtidige utgifter knyttet til ekstremvær.

Befolkningssammensetningen viser tydelig at det også i Enebakk er innenfor eldreomsorgen de store kostnadene og utfordringene vil komme i framtiden.

Digitale løsninger gir nye muligheter for kommunikasjon og samhandling. Dette kan føre til effektivisering, men stiller større krav til god kvalitet på datagrunnlaget og til kompetanse hos ansatte og de som skal bruke tjenestene. Vi må alle løse oppgavene på nye måter og innbyggerne har en sentral plass i denne utviklingen.

2.2 FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Stortinget fremhever FNs bærekraftsmål som grunnlag for kommunal og regional planlegging og trekker frem fire store utfordringer:

- å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- å skape et trygt samfunn

FNs bærekraftsmål har vært en viktig del av medvirkningsprosessen, for å hente innspill på hvilke bærekraftsmål som er riktig å prioritere for Enebakk kommune. Målene som er valgt er de som er mest relevante og viktige for Enebakk kommune. Bærekraftsmålene er koblet opp mot de tre satsingsområdene.

Nr. 3 God helse og livskvalitet – sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder, legning, etnisitet, tro og livssyn.

God helse er en grunnleggende forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensial og for å bidra til utvikling i samfunnet. Å få i gang gode systemer for å hindre spredning av smittsomme sykdommer, tilgang til legehjelp og å fremme gode levesett er grunnleggende for å nå målene.

Nr. 4 God utdanning – sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle. Utdanning er nøkkelen til utvikling, og åpner en verden av muligheter som gjør at hver enkelt av oss kan bidra til et bærekraftig samfunn. Mål 4 omhandler ikke bare retten til skolegang, men også at en får gode lærere og kvalitet i undervisningen – hele veien fra barnehagen til universitetet.

Nr. 6 Rent vann og gode sanitærforhold – sikre en framtidig god vannsikkerhet, god drikkevannskvalitet, badevannskvalitet, folkehelse og framtidig samfunnsutvikling.

Nr. 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst – fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Nr. 9 Industri, innovasjon og infrastruktur – bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

Nr. 10 Mindre ulikhet – redusere ulikhet i og mellom land. For å redusere ulikhet i og mellom land må ressursene i et land fordeles rettferdig. De fattigste og de marginaliserte gruppene må gis muligheter slik at de kan skape seg bedre levekår. Viktige tiltak er lik tilgang til skole, helsehjelp og gode skattesystemer.

Nr. 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn – gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Nr. 13 Stoppe klimaendringene – handle fortløpende for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Nr. 15 Livet på land – beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold.

Nr. 17 Samarbeid for å nå målene – styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling.

3. Satsingsområder

med prioriterte bærekraftsmål, hovedmål og prioriteringer for satsingsområdene

OPPVEKST	BÆREKRAFTIG SAMFUNNSUTVIKLING	LIVSKVALITET
		
<p>Barn og unge i Enebakk skal ha en trygg og sunn oppvekst som gir grunnlag for god livsmestring.</p>	<p>Enebakk kommune skal ha en bærekraftig samfunnsutvikling med attraktive tettsteder og bevaring av naturmangfold og kulturlandskap.</p>	<p>Alle innbyggere i Enebakk skal kunne mestre eget liv, føle seg inkludert og ha god livskvalitet.</p>
<ul style="list-style-type: none">○ forebygging○ utdanning og samarbeid○ inkludering	<ul style="list-style-type: none">○ tettstedsutvikling○ mobilitet○ boligpolitikk○ næringsutvikling og landbruk○ klima, energi og naturmangfold○ samarbeid	<ul style="list-style-type: none">○ folkehelse, møteplasser og aktivitetstilbud○ frivillighet og samskaping○ aldersvennlig○ deltagelse

3.1 Oppvekst

Barn og unge i Enebakk skal ha en trygg og sunn oppvekst som gir grunnlag for god livsmestring.

- *forebygging*
- *utdanning og samarbeid*
- *inkludering*

Forebygging

Oppvekstvilkår er av stor betydning for barn, unge, den enkelte familie og for kommunen i et forebyggende tjenesteperspektiv. En trygg oppvekst gir grunnlag for et godt liv og god helse og er en investering i et bedre samfunn. Fine barne- og ungdomsår gir god psykisk og fysisk helse i voksen alder og påvirker i generasjoner. Barnas foresatte er de viktigste personene i deres liv. Foresatte som tar kloke valg for barna, familien og seg selv, skaper trygghet og muligheter for at barnet og ungdommen utvikler seg i positiv retning. Tidlig innsats for å sikre at barn og unge har gode oppvekstvilkår vil være avgjørende for gode utviklingsmuligheter, og er med på å forebygge frafall fra skole og opplæring, kriminalitet, rusproblemer, psykiske vansker og generelt dårlig helse. Alle barn har rett til en god oppvekst. Trygge voksenpersoner skal være synlige på de unges arenaer, og skape stabile og gode relasjoner til de unge slik at de er trygge til å ta kontakt og kommunisere. Tidlig og målrettet innsats gjennom forebyggende og helsefremmende arbeid er viktig for å sikre gode tjenester til gravide, barn, unge og deres familier.

Alle barn fortjener en god start. Barn skal oppleve å lære, leke, utvikle seg og mestre. Trygge rammer er viktig. Trygge barn som trives, lærer bedre. Kunnskap gir den enkelte muligheter til å utvikle sine evner på best mulig måte og til å kunne leve et selvstendig liv. Kunnskap er også avgjørende for samfunnsutviklingen, og det er selve grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd. Gode oppvekstmiljøer som løfter alle barn uavhengig av bakgrunn, er de viktigste bidragene for å skape et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle.

Meld.St.6 2019-2020 Tidlig innsats

Utdanning

Mange barn i Enebakk lever i en situasjon som gjør dem sårbare for lavinntektsstatus. Enebakk har et høyere frafall fra videregående skoler enn sammenligningskommunene og Akershus. Fraffallet er lavest blant elever med foreldre som har fullført universitets- eller høyskoleutdanning.

Gjennomføring av videregående skole kan bidra til å utjevne sosial ulikhet. God utdanning er også viktig grunnlag for et godt liv ut fra et folkehelseperspektiv. Et godt virkemiddel for dette vil være opprettelser av linjer for yrkesfag. På sikt bør det tilrettelegges for videregående skoler i Enebakk.

FNs barnekonvensjon¹ sier at alle barn er likeverdige og har rett til å si sin mening, bli tatt på alvor og har rett til å gå på skole. Dette forplikter Enebakk kommune til systematisk arbeid med gode barnehager, skoler, kulturaktiviteter og et generelt godt tiltaksapparat.

Inkludering og samarbeid

Det er viktig med gode og trygge overganger og samarbeid mellom alle tjenester og frivillige som jobber med og for barn og unge på systemnivå (tverrfaglighet). Videre må kompetanseutvikling i barnehager, skoler, kultur, PPT, barnevern og helse barn og unge prioriteres, med fokus på ledelse, rekruttering og økt kompetanse hos hele personalet. Enebakk har som målsetning å tilby barnehager og skoler med høy kvalitet, et mangfoldig idretts- og kulturliv, og et godt tiltaksapparat ved behov. Enebakk kommune har fokus på barn og unges oppvekst i trygghet, i et miljø uten mobbing, med gode læringsarenaer, barns rett til medvirkning, og et godt fritidstilbud som fremmer læring, helse og inkludering.

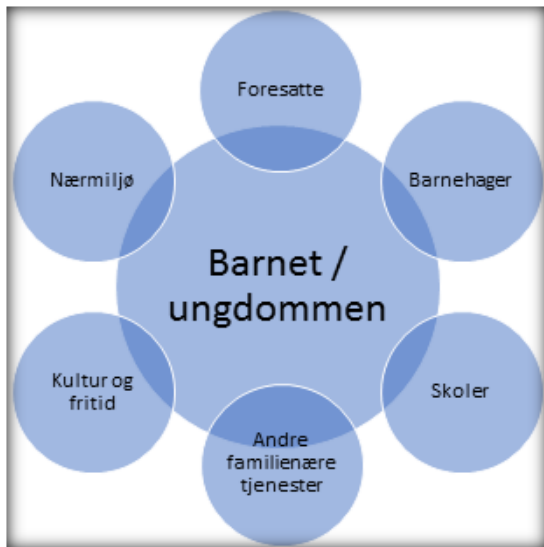
Kommunen skal bidra til trivselsfremmende og miljøskapende møteplasser som fremmer den enkeltes personlige utvikling, gjennom å bidra til å beholde, videreutvikle og etablere nye møteplasser og arenaer for organisert og egenorganisert fritidsaktivitet for alle barn og unge. Møteplasser er et viktig tiltak for trivsel, mestring, trygghet og inkludering og for å motvirke ensomhet og utenforskap. Det er også viktig at tilbudene har lav terskel for deltagelse og er lett tilgjengelig. Ungdomsmiljøet er til tider utfordrende og det jobbes med å tilrettelegge for tilbud både for dem som ønsker å være del av det organiserte tilbudet, men også en styrking av tilbud for den uorganiserte aktiviteten.

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen² følger opp FNs barnekonvensjon. Formålet med retningslinjene er å synliggjøre og styrke barn og unges interesser knyttet til planlegging og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven.

¹ <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rikspolitiske-retningslinjer-for-a-styrk/id519347/>

Tjenestene spiller sammen med foresatte og nærmiljø som laget rundt barnet/ungdommen.

I lys av dette har oppvekstsektoren en viktig rolle for å utjevne sosiale forskjeller og arbeide for at barn og unge kan få de samme forutsetninger for å lykkes i voksenlivet. Enebakk kommune har høye ambisjoner for alle barn og unge. Alle skal få mulighet til å nå sitt største potensiale og oppleve å ha valg, med riktig støtte og stimuli fra hjemmet, barnehage, skole og øvrig tiltaksapparat.

3.2 Bærekraftig samfunnsutvikling

Enebakk kommune skal ha en bærekraftig samfunnsutvikling med attraktive tettsteder og bevaring av naturmangfold og kulturlandskap.

- *tettstedsutvikling*
- *mobilitet*
- *boligpolitikk*
- *næringsutvikling og landbruk*
- *klima, energi og naturmangfold*
- *samarbeid*

Tettstedsutvikling

Kommunen har tre tettsteder som alle skal utvikles videre, i tillegg åpnes det opp for noe utvikling i øvrige deler av kommunen. Flateby og Ytre Enebakk er gjennom Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus definert som prioriterte vekstområder, og størstedelen av videre utbygging skal legges innenfor disse tettstedene. Resterende deler av veksten fordeles mellom Kirkebygda og øvrige tettsteder i kommunen. Ytre Enebakk og Kirkebygda består av flere boligområder/bo-områder. I den videre utbyggingen bør det også legges til rette for utvikling av de mindre sentrale delene av Ytre Enebakk og Kirkebygda, med prioritet på områder knyttet til kollektivtransportårer og offentlige vann- og avløpssystemer. Fordelingen på boligbygging er 40 % på henholdsvis Ytre Enebakk og Flateby, 15 % i Kirkebygda og 5 % i spredt bebyggelse.

Lokalsamfunnene må utvikles med attraktive uteområder og møteplasser, varierte boligtyper for ulike befolkningsgrupper og behov. Attraktive lokalsamfunn er viktig for trivsel og trygghet. Ulike boligtyper må sikres i alle tettstedene gjennom krav i kommuneplan, kommunedelplaner og reguleringsplaner. Når tettstedene utvikles videre er det viktig å holde fokus også på estetiske krav til ny bebyggelse, og at hensyn til kulturminner og kulturmiljø blir ivaretatt. For at dette skal fungere må kommunen ha en god dialog og godt samarbeid med utbyggere og andre aktører.

Friluftslivet har stor betydning for områder som påvirker alle satsingsområdene, inkludert samfunnsutvikling; god helse gjennom aktivitet, naturopplevelser og sosialt nettverk, utvikling av grønne og attraktive tettsteder, ivaretagelse av natur og biologisk mangfold i større friluftsområder og muligheter for grønn mobilitet ved å tilrettelegge turveier, stier og snarveier. Østmarka og Øyeren er verdifulle naturområder for friluftsliv, naturopplevelser og rekreasjon for befolkningen i kommunen.

For å tilrettelegge for videre utbygging i kommunen er det viktig å ha tilgang til mineralressurser og byggeråstoff, samt arealer for mottak av overskuddsmasser. En lokal tilgang begrenser belastning fra transport. Det er god tilgang på knust fjell i kommunen, men ikke for sand/grus. Ved utvikling av nye områder prioriteres det at overskuddsmasse skal håndteres lokalt.

Mobilitet

For å redusere transportbehovet, både for innbyggerne og kommunale tjenester, er det viktig å legge til rette for fortetting og høyere utnyttelse i sentrale områder av tettstedene med kort avstand til skoler, fritidsaktiviteter, tjenestetilbud og kollektivtransport. Transport er den klart største kilden til klimagassutslipp i Enebakk, derfor er lokale arbeidsplasser viktig. Tiltak og planlegging for å redusere transport med klimagassutslipp må til for å redusere utslippene. Gang- og sykkelveier langs fylkesveiene er et viktig behov for trafikkikkerheten, men også for å knytte kommunens tettsteder sammen og legge til rette for grønn mobilitet.

Boligpolitikk

Etter mange år med lite boligutbygging, og lavere befolkningsvekst enn ønsket, er flere utbyggingsområder nå under utbygging, ferdig regulert eller under regulering. Boligområder under utbygging, boligområder under regulering, allerede avsatte utbyggingsområder i kommuneplanen og fortetting i tettstedene legger grunnlag for videre utbygging og befolkningsvekst i mange år framover. Det er et politisk ønske om å legge til rette for så mye boligutbygging som mulig uten at det medfører behov for permanent påbygg/utbygging av skolene i kommunen. For barnehager er det viktig at tilstrekkelig areal til formålet sikres i aktuelle reguleringsplaner, for å møte den forventede befolkningsveksten etter hvert som nye boligområder realiseres og befolkningen øker. Boligtilbud for seniorer og unge under etablering er ønskelig i områder der dette er egnet. Det er vedtatt å utarbeide en egen boligplan for kommunen med formål å legge til rette for et godt boligtilbud også for vanskeligstilte grupper, i et godt samarbeid med private utbyggere.

Næringsutvikling og landbruk

Arbeidsplassveksten i Enebakk har vært blant den høyeste i landet de siste ti årene. Likevel vil flere arbeidsplasser og spesielt mer variasjon i type næringsliv være positivt. Det er lite kontorarbeidsplasser i kommunen, og tilrettelegging for dette kan bidra til mer varierte næringsliv i sentrums- og næringsområder.

Enebakk kommune har fokus på rask saksbehandling i saker som omhandler næring og utvikling av bedrifter og arbeidsplasser, noe som er svært viktig for næringslivet. Enebakk kommune er med i «Etablerertjenesten i Follo,» som hjelper nyetablerere med kurs og veiledning på veien mot å starte egen virksomhet og er et viktig bidrag fra kommunens side i etableringsfasen. Det er av lokalt næringsliv etablert et næringsråd som ønsker å fungere som et bindeledd opp mot kommunen, og bidra til å styrke kommunens fokus på lokal næringsutvikling, både politisk og administrativt. Enebakk kommune skal være en næringsvennlig kommune hvor det legges til rette for et variert næringsliv. Det skal legges til rette for ny næringsutvikling, og videreutvikling av næringsområdene i arealplanen. Næringsområdene skal utnyttes effektivt med fokus på flere arbeidsplasser pr. kvadratmeter bygg.

Jord- og skogressurser er en vesentlig del av ressursgrunnlaget i Enebakk kommune. For å sikre bærekraftig, framtidsrettet og lønnsom utvikling av landbruksnæringen i Enebakk er man avhengig av at kommunen stiller seg positiv til tiltak som utnytter og utvikler gårdens ressurser utover det tradisjonelle landbruket, for eksempel ved å utnytte driftsbygninger og bolighus på gårdene. Eksempler på dette er lokal matproduksjon/gårdsbutikker, Inn på tunet, Grønn omsorg, reiseliv og opplevelser. Enebakk kommune skal bidra til et bærekraftig, framtidsrettet og lønnsomt landbruk. Kommunen skal stille seg positive til øket verdiskaping og videreutvikling av landbruket, inkludert tilrettelegging for alternative former for næring/drift. Retningslinjer må derfor gjennomgås for å imøtekomme dette. Gårdsbruk er selvstendige bedriftsenheter. Mange som i våre dager overtar gårder har også spesialiserte kunnskaper utenom tradisjonelt landbruk. Disse kan styrke gårdens økonomiske grunnlag og skape framtidige arbeidsplasser ved nyetableringer innen gårdens bygningsmasse og matproduksjon som en del av den samlede virksomheten.

Klima, energi og naturmangfold

Kommunen har viktige innsjøer og vassdrag og verdifullt naturmangfold knyttet til vann. Kommunen skal gjennom planlegging og forvaltning ta nødvendige hensyn til vannmiljøet og miljømålene, og det er viktig at mulige konsekvenser for vassdrag fra eventuelt nye inngrep og aktivitet vurderes i planarbeid. En tredjedel av vannforekomstene i kommunen oppnår ikke miljømålet i dag, blant annet grunnet utfordringer knyttet til utslipp og avrenning fra avløp og landbruk. Det er viktig å jobbe for at disse utfordringene reduseres og for at alle vassdragene i kommunen på sikt har god økologisk og kjemisk tilstand. Vassdragene skal tilfredsstillende fastsatte miljømål og brukerinteresser knyttet til bading, rekreasjon, jordvanning, fritidsfiske og naturmangfold. Kommunen deltar i dag i arbeidet i vannområdene og vil prioritere dette videre.

Utfordringer knyttet til arealkonflikter mellom dyrka mark, naturverdier og bebyggelse/videre utvikling er noe som stadig må avveies og løses i planleggingen. Videre vekst kan legge press på naturområder, naturmangfold, kulturminner, kulturlandskap og dyrka mark. Det skal være en restriktiv holdning til omdisponering av dyrka mark. Kommunen er hovedsakelig godt kartlagt for naturtyper. Det er stadig behov for ytterligere forbedring av kunnskapsgrunnlaget. Dette gjøres blant annet ved krav om kartlegging i nye reguleringsplaner. Videre er det i klima- og miljøplanen fastsatte mål og tiltak for blant annet naturmangfold som må prioriteres for gjennomføring. Videre utvikling av kommunen bør i minst mulig grad påvirke naturmangfoldet, klima og miljø negativt.

Drikkevannsforsyningene i Enebakk er privateid. Selv om kommunen ikke selv eier vannforsyningene har kommunen et overordnet ansvar for å sikre at befolkningen har tilgang til sikker vannforsyning. Samarbeid mellom de private vannverkene og kommunen er viktig for å sikre god reservevannforsyning.

Konsekvenser av klimaendringer må ivaretas i arealplanleggingen. Det samme gjelder faren for andre uønskede naturhendelser. I vårt område er det særlig endret nedbørsmønster og konsekvenser av dette (flom og overvann, ras og skred) som må tas hensyn til. Krav til lokal overvannshåndtering basert på tretrinnsstrategien (fang opp og filtrer, forsink og fordrøy, sikre trygge flomveier) skal håndtere små og store nedbørhendelser. Kommunen har ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, og skal kartlegge risiko og sårbarhet, forebygge uønskede hendelser og ha beredskap når uønskede hendelser likevel skjer.

Fokus på reduksjon av klimagassutslipp er viktig i Enebakk kommune. Veitrafikk og landbruket er blant de største kilder til klimagassutslipp i kommunen og det er viktig at kommunen bidrar til tiltak som kan redusere dette. Det er relativt stor utpendling til arbeidsplasser utenfor kommunen. Mye av denne pendlingen foregår ved bruk av kollektiv, men en stor del foregår også ved bruk av privatbil. Etablering av flere arbeidsplasser i kommunen kan redusere transportbehov og utpendling, samt utnytte returtransportkapasiteten på kollektivtrafikken. Kommunen skal aktivt søke arealer tilgjengelige for innfartsparkering for bil og sykler, tilrettelegge for ladestasjoner, økt bruk av kollektivtransport og flere strekninger hvor det opparbeides gang- og sykkelveier.

Enebakk kommune som planleggingsmyndighet, byggesaksmyndighet, rådgiver og forvalter skal bidra til at kommunen, innbyggere og bedrifter rigges til å møte de endringene som kommer på energiområdet.

3.3 Livskvalitet

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

10 MINDRE ULIKHET

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Alle innbyggere i Enebakk skal kunne mestre eget liv, føle seg inkludert og ha god livskvalitet.

- *folkehelse, møteplasser og aktivitetstilbud*
- *frivillighet og samskaping*
- *aldersvennlig*
- *deltagelse*

Folkehelse, møteplasser og aktivitetstilbud

Enebakk kommune skal levere tjenester av høy kvalitet til rett person til rett tid gjennom fokus på levekår, helse og eldreomsorg. Dette vil legge til rette for at innbyggerne kan leve gode liv og ha en god fysisk og psykisk helse gjennom hele livet. Å bidra til at alle i Enebakk kommune har et best mulig utgangspunkt for et godt liv vil være grunnleggende for en god utvikling for både enkeltpersoner og samfunnet. Deltagelse i samfunnsliv gjennom blant annet arbeid og ulike aktiviteter er sentralt. Enebakk kommune skal bidra til, samt tilrettelegge for, gode møteplasser og aktivitetstilbud. Både organiserte og uorganiserte aktiviteter, kulturtilbud og tilrettelegging for friluftsliv er viktig. Det er høy aktivitet og gode tilbud til innbyggerne i dag, men det er viktig at det er fokus på å beholde og videreutvikle et mangfoldig tilbud.

Som de fleste kommuner ser man også utfordringer knyttet til sosiale ulikheter i Enebakk. Sosial ulikhet vektlegges av folkehelseloven på lik linje med å fremme folkehelse. Målet er at alle innbyggere i Enebakk skal ha de samme muligheter for god helse, uavhengig av økonomi eller andre bakenforliggende faktorer. Det er sentralt for kommunen å satse på forebyggende arbeid for å sikre tidlig innsats på lavest mulig omsorgsnivå. Kommunen har gjennom folkehelseoversikten en samlet oversikt over helsetilstanden til befolkningen. Denne oversikten må benyttes til å prioritere innsatsområder og tiltak for å forbedre befolkningens helse.

Frivillighet og samskaping

Godt samarbeid på tvers av kommunens tjenester, med frivilligheten, lag og organisasjoner og næringsliv er viktig. Frivillighetens bidrag innenfor ulike områder er viktig, for eksempel er bidrag knyttet til ulike aktiviteter og tilrettelegging for friluftsliv viktig for folkehelsen. Innbyggerne må få mulighet til å involvere seg og medvirke i utvikling av kommunen.

Aldersvennlig

I Enebakk kommune, som i resten av landet, er befolkningen over 67 år økende. Veksten for aldersgruppen over 80 år i Enebakk kommune vil være større enn landsgjennomsnittet. Den største økningen i behov for ressurser er knyttet til andelen innbyggere over 67 år. Tjenester i hjemmet, drift av og investeringer i sykehjem og heldøgns bemannede omsorgsboliger vil være en av de største utfordringene, sammen med tilrettelegging for at alle kan bo i eget hjem så lenge som mulig. Velferds- og trygghetsteknologi vil være en viktig bidragsyter for økt trygghet i hjemmet. Arbeidet med å identifisere og innføre ulike velferdsteknologiske løsninger er et viktig satsingsområde i årene som kommer, samtidig som det er viktig å ha tilstrekkelig med omsorgsboliger og institusjonsplasser. I tillegg skjer det en oppgaveoverføring fra spesialist- til kommunehelsetjeneste. Kommunen som tjenesteleverandør vil de neste årene jobbe med å ha nok kapasitet i helse- og omsorgstilbud, og med å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse.

Deltagelse

Innbyggernes forventninger til kommunale tjenester er økende, og det må være høy grad av brukermedvirkning. Tjenester og tilbud skal være tilpasset ut fra behov og innenfor forsvarlige økonomiske rammer. Det krever en god dialog, mulighet for medvirkning og tydelig kommunikasjon og informasjon for å oppnå dette.

Enebakk kommune vil arbeide for at reformen «Leve hele livet» skal være retningsgivende for, samt bidra til, økt fokus på et aldersvennlig samfunn med lokale tilpasninger. Innbyggerne skal kunne oppleve en god, aktiv og verdig alderdom i Enebakk kommune, med gode møteplasser og aktivitetstilbud. Målet videre er at eldre i kommunen skal oppleve mestring, god livskvalitet, brukermedvirkning og god kvalitet i tjenestene og tjenesteforløpene i tråd med reformen. Reformen følges opp gjennom en egen plan.

En større del av befolkningen er friskere lengre. En større andel har et komplekst sykdomsbilde. Satsningen på forebygging og mestring er derfor viktig. Ved å planlegge for aldersvennlige samfunn, vil de eldre kunne være aktive samfunnsdeltagere, ha god livskvalitet og klare seg selv lengre. Ny teknologi, samarbeide på tvers og aktiv brukermedvirkning kan bidra til økt grad av mestring og livskvalitet og dermed utsette hjelpebehovet.

FNs konvensjon for rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)³ understreker at det er ulovlig å diskriminere funksjonshemmede og at alle, uavhengig av funksjonsevne, skal ha de samme rettighetene. Hvordan kommunen planlegger, og tilrettelegger er derfor avgjørende for om innbyggere med nedsatt funksjonsevne får rettigheter etter CRPD oppfylt i praksis.

³ <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/konvensjon-om-rettighetene-til-personer-med-nedsatt-funksjonsevne>

4. Arealstrategier

Arealstrategiene skal tydeliggjøre sammenhengen mellom samfunnsdelen og arealdelen og skal være retningsgivende for kommunens arealforvaltning. Ved utarbeidelse av denne planen bør størstedelen av fortettingen skje innenfor prioriterte vekstområder (tettstedsavgrensningene på Flateby og i Ytre Enebakk). Dette gir rom for vekst i kommunens tre tettsteder med henholdsvis 40 % på Flateby og Ytre Enebakk, 15 % i Kirkebygda samt øvrige deler av kommunen tilknyttet eksisterende kollektivtilbud og offentlige vann og avløpssystemer. I tillegg er det satt av 5 % til spredt bebyggelse i LNF-områder der forholdene ligger til rette for det. Byggegrense til vassdrag vurderes nærmere i kommuneplanens arealdel i forhold til spredt boligbygging i LNF-områder.

Kommunen har store utbyggingsreserver for bolig som går langt utover det som kan bygges ut i kommuneplanperioden. Dette betyr at behov for nye utbyggingsområder for bolig er lite ved rullering av kommuneplanens arealdel. Det bør derfor prioriteres realisering av nåværende utbyggingsområder framfor å tilrettelegge for store, nye arealer til utbygging av boliger. I tillegg må det likevel åpnes opp for noe fortetting i allerede etablerte boligområder.

Begrepet grønn grense følger det som tidligere har vært definert som grønn strek. Grønn grense skal være en avgrensning for hvilke områder som bør prioriteres, og andre utbyggingsområder.

4.1 Langsiktige arealstrategier

- Hovedvekten av boligbyggingen skal skje innenfor de prioriterte vekstområdene (grønn grense), med høyere utnyttelse i sentrumsområdene.
 - Det skal legges til rette for varierte boligtyper for ulike alders- og brukergrupper i alle tettstedene.
 - Ved utbygging må kapasitet på skoler, barnehager, sykehjem, samferdselsanlegg og annen teknisk infrastruktur osv. vurderes og være av (eller bli opparbeidet til) tilstrekkelig kapasitet.
 - Fokus på estetikk ved utvikling av utbyggingsområder.
 - Nye utbyggingsområder for bolig skal ligge med kort avstand til bussholdeplass og ikke i en avstand til grunnskoler som utløser krav om skoleskyss. Sentrumsnære og andre utbyggingsområder med kort avstand til skoler og nærsenter skal prioriteres foran områder som ligger mindre sentralt plassert.
- Sikre god tilgang til naturområder (inkludert Marka) og friområder gjennom utbyggingsområder for å tilrettelegge for fysisk aktivitet og friluftsliv. Sikre grøntområder i utbyggingsområder.
- Sikre tilstrekkelig areal og riktig plassering for ulike typer næring. Lokalisering av detaljhandel og kontorarbeidsplasser skal bidra til å styrke eksisterende sentrums- og næringsområder.

- Det utarbeides et nytt næringsarealformål for dagens dyreparkområde samt andre kommunale områder langs fylkesvei 155 fra Gran og fram mot jordene nedenfor Høgås og Tåje.
 - På Flateby skal kontor og detaljhandel prioriteres innenfor Flateby sentrum. Næringsområdet på Rud skal utnyttes tettere før omdisponering av dyrka mark.
- Bevare naturmangfold og sikre viktige kulturminner og kulturlandskap. Kommunen skal ha en svært restriktiv holdning til omdisponering av dyrka mark.
- Det skal tilrettelegges for grønn mobilitet gjennom økt trafiksikkerhet, flere gang- og sykkelveistrekninger, flere ladestasjoner for bil, sykkelskur med tak og lademuligheter og kollektivknutepunkt med innfartsparkeringer.
- Påvirkning og skader forårsaket av klimaendringer skal minimeres gjennom planlegging.

